

УПОВНОВАЖЕНИЙ Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298 7033

Міністерство юстиції України

ПОДАННЯ про усунення порушень прав засуджених та ув'язнених осіб на охорону здоров'я та медичну допомогу

Відповідно до статті 101 Конституції України мною здійснюється парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини на підставі статей 13 та 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» в рамках реалізації функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, протягом 2022 року здійснювалися відвідування медичних частин державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» (далі – ЦОЗ ДКВС України).

У ході відвідувань виявлено численні факти ненадання належної медичної допомоги засудженим та ув'язненим особам, які перебувають у місцях несвободи, що може бути розцінено як жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність поводження і покарання та потребують вжиття невідкладних заходів реагування з метою забезпечення захисту прав людини у місцях несвободи.

Під час проведення відвідувань у 2022 році Київської міської медичної частини, медичної частини № 35, фельдшерського пункту № 115 філії ДУ «ЦОЗ ДКВС України» України в м. Києві та Київській області, медичної частини № 76 філії ДУ «ЦОЗ ДКВС України» у Рівненській області, Кропивницької міської медичної частини № 14 філії ДУ «ЦОЗ ДКВС України» в Черкаській та Кіровоградській областях, Вінницької міської медичної частини філії ДУ «ЦОЗ ДКВС України» у Вінницькій області, медичної частини № 58 філії ДУ «ЦОЗ ДКВС України» у Хмельницькій

ї частини № 33 та Закарпатської

УВ
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№3713.2/23/39.3 від 02.05.2023
КЕП: Лубінець Д. В. 02.05.2023 16:26
5FB77F7B650371D0400000E88D010044560300

міської медичної частини № 9 філії ДУ «ЦОЗ ДКВС України» у Чернівецькій, Івано-Франківській, Закарпатській та Тернопільській областях, встановлено порушення вимог Стандартів медичної допомоги при вірусному гепатиті С у дорослих, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 15.01.2021 № 51 (далі – Стандарти). Особам з підозрою на вірусний гепатит С не проводиться кількісний або якісний тест на нуклеїнові кислоти методом полімеразної ланцюгової реакції (далі – ПЛР) або виявлення ядерного антигену (HCV core antigen (cAg) у сироватці або плазмі крові. Також такі особи не отримують пангенотипні препарати прямої противірусної дії, що призводить до розвитку захворювань печінки (некротичне запалення печінки, фіброз, цироз печінки, декомпенсація цирозу, гепатоцелюлярна карцинома, тяжкі позапечінкові прояви), тяжких наслідків для здоров'я засуджених та ув'язнених осіб та смерті. Водночас Додатком 4 Стандарту зазначено, що ув'язнені особи є категорією пацієнтів для першочергового лікування за епідеміологічним критерієм.

За інформацією ДУ «ЦОЗ ДКВС України», з 01.01.2022 по 01.10.2022 виявлено 2318 осіб, що мають маркери вірусного гепатиту С, з яких підтверджено діагноз методом ПЛР у 851 осіб. Водночас у 2022 році тільки 36 осіб отримали противірусну терапію з приводу ВГС.

Слід зазначити, що відповідно до рішень Європейського суду з прав людини ненадання медичної допомоги чи її несвоєчасне надання визнається порушенням статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. У справі «Пивоварник проти України» Європейський суд з прав людини наголошує на відсутності достатньої медичної допомоги пацієнтам з гепатитом в установах виконання покарань України. Також у справі «Мачіна проти Республіки Молдова» Європейський суд з прав людини зазначив, що ненадання медичної допомоги, зокрема з приводу вірусного гепатиту С у місцях несвободи, є порушенням статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Відповідно до статті 28 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» особи, які хворіють небезпечними інфекційними хворобами або є носіями збудників цих хвороб підлягають медичному нагляду і лікуванню за рахунок держави.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 року в Україні схвалена Державна стратегія у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року (далі – Стратегія), яка наголошує на пріоритетності права на здоров'я, що не лише забезпечує повний, справедливий доступ до медичних послуг, а створює сприятливі умови для реалізації прав людини та проактивної турботи про власне здоров'я та здоров'я свого оточення. Стратегія зазначає необхідність забезпечення надання комплексних послуг профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів та ставить завдання, які не виконуються у медичних закладах ДУ «ЦОЗ ДКВС України». Зокрема встановлено поганий стан оснащення закладів охорони здоров'я приладами

іки вірусних гепатитів та відсутній

доступ до лікування пацієнтів шляхом забезпечення доступу до ефективних та безпечних лікарських засобів. Варто зазначити, що одне з завдань Стратегії – необхідність впровадження програми мікроелімінації вірусних гепатитів для окремих категорій населення, зокрема серед осіб, що вживають наркотики ін'єкційно та осіб, які відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк.

Статтею 49 Конституції України передбачено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Основ законодавства України про охорону здоров'я визначено, що кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров'я людини.

Частиною 3 статті 1 Закону України «Про попереднє ув'язнення» передбачено, що тримання осіб, взятих під варту, відповідно до завдань кримінального судочинства здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, інших міжнародних правових норм і стандартів поводження з ув'язненими і не може поєднуватися з навмисними діями, що завдають фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність.

Статтею 11 цього Закону визначено, що медичне обслуговування, а також лікувально-профілактична і протиепідемічна робота в місцях попереднього ув'язнення організуються і проводяться відповідно до законодавства про охорону здоров'я.

Частиною 1 статті 8 Кримінально-виконавчого кодексу України серед основних прав засуджених визначено право на охорону здоров'я, гуманне ставлення до них та на повагу їх людської гідності; засуджені не повинні підлягати жорстокому, нелюдському або такому, що принижує їх гідність, поводженню.

З огляду на викладене, а також приймаючи до уваги те, що за вимогами частини 2 статті 4 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», непередбачене законодавством обмеження прав і свобод людини та громадянина неприпустиме і тягне за собою відповідальність згідно із законом, на підставі статей 13, 15, 19-1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень прав людини, зокрема:
 - 1.1. Забезпечити поновлення права на охорону здоров'я засуджених та ув'язнених осіб, хворих на вірусний гепатит С, зокрема проведення належної діагностики та лікування.
 - 1.2. Забезпечити виконання завдань Державної стратегії у сфері озу та вірусним гепатитам на період

до 2030 року, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 року.

2. Провести службову перевірку та вжити заходів щодо притягнення винних осіб до передбаченої законодавством відповідальності.

Про результати розгляду цього подання у місячний строк повідомити Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, додавши на підтвердження інформації та копії документів про вжиті заходи.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

